

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egy évre	24 korona.
Fél évre	12 korona.
Negyed évre	6 korona.
Egy hóra	2 korona.
Egyes szám ára	8 fillér.
Vidéken	10 fillér.

Megjelenik mindennap hétfőn és a ünnep után való napon is.

NAPLÓ

POLITIKAI NAPILAP.

HIRDETESI DIJAK:

Nyilttér sora: 50 fillér. — Üzleti hirdetések megállapodás szerint. — Apró hirdetések: Egy szó 4 fill., vastagabb betűvel 8 fillér.

A szerkesztőség és kiadóhivatal Jókai-utca 15. szám alatt van. — Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség.

TELEFON-SZAM: Szerkesztőség: 503
Kiadóhivatal: 379.

A helyzetről.

Kolozsvár, márc. 23.

Állítólag kimondatott az utolsó szó. A király nem enged. A katonai kérdés dolgában köti magát a jelenlegi állapot fenntartásához. E mellett fenntartja a 45 milliót igénylő további katonai költség megszavazására vonatkozó követelést. — Ezzel szemben a szövetség ellenzék egyértelműleg ragaszkodik álláspontjához. Még ha hajlandó is volna egyelőre lemondani a hadügyi téren követelt nemzeti reformok életbeléptetéséről, nem járulhat hozzá az újabb megterheléshez, különösen nem akkor, ha azt minden ellenérték nélkül követelik. A két álláspont teljes merevségében állna egymással szemben és így nincs kibontakozás.

Teljes objektivitással igyekezzünk itélni e kérdésben s nem tagadjuk, hogy előtör bensőnkől az a kérdés is: vajjon szükség volt-e arra, hogy a helyzet idáig jusson?

Nem tagadjuk u. i., hogy legalább bizonyos mértékig kénytelenek vagyunk igazat adni Szemere Miklósnak, ki megírta néhány hét előtt, hogy a nemzeti akarat talán sikeresebben nyilatkozhatott volna más terén és más irányban. Nézetünk szerint is alig érthető, hogy miért vetette magát a nemzet oly egyértelműséggel a katonai kérdés ama részére, melynek megoldása ma a magyar vezényszó dekretálása által nyerheti megoldását.

Ha ideális szempontból néz-

zük a dolgot, úgy találjuk, hogy a nemzetnek nagyobb lehetett s talán kellett volna is követelnie.

Ha csupán reális nézőpontot vezérelnek, úgy talán valamelyes praktikusabb hatású eszme felvetését kellett volna jobb szemmel néznünk.

Pusztán egyéni nézetet fejezve ki és nem pártfelfogást, ki mondjuk, hogy a „nemzeti követelések” neve alatt csoportosított eszmekör soha nem ragadott meg úgy, hogy minden tartózkodás nélkül tudtuk volna belevetni magunkat azokba a hullámokba, a melyek ide s tova három év óta csapkodják a magyar politikai élet hajóját.

És mégis . . . Mindezek mellett egészen értjük, méltányoljuk és helyesejjük a szövetség elienzék álláspontját.

A végén is másként állna a dolog, ha a háttérben mindig ott nem settenkednék az osztrák katonai köröknek újabb megterhelést involváló követelése. De még ha nem volna erről szó, akkor sem lehetne ezt a kérdést a nemzeti eszme külsőségeiben is kifejezésre jutó érvényesülésének elismerése nélkül megoldani.

Mert egy nemzetet nem szabad úgy állítani a világ elé, hogy annak józansága kétség tárgyává, önérzete megalázása lehessen. Már pedig ez a nemzet elég érthetően kifejezte azt az akaratát, hogy a katonai kérdésben változást, reformot akar.

Miért keijen tehát ezt az aka-

ratot ignorálni, vagy pláne azal szemben egy idegen akaratnak érvényesülni?!

Ha figyelembe vesszük az u. n. nemzeti követeléseket, valóban alig kaphatunk erre feleletet. Hisz ma már az is tisztán áll a világ előtt, hogy az uralkodó részéről tanusított merevséget még katonai szakszemponatok sem teszik indokolttá. Ha egyéb nem, fényesen meggyőzhetett e részben mindenkit az, a mi erről a kérdéstről pár nap előtt egy vezérkari tiszt tollából a Budapesti Hirlaphasábjain megjelent.

Miért volna tehát a vezényszó magyarrá tételére irányuló követelés akárminő monarchikus vagy dinasztikus kérdésre veszedelem? Avagy a nemzetre volna az? Ezt nem mondotta még senki sem, sőt abból az animozitásból, melybe e követelés felállításán a nemzet ellenségeit kísérik, épen az ellenkezőt lehet megállapítani.

Egyenesen érthetetlen és fellettel gyanus, mert a nemzet iránt feltételezett jóakarát hiányára enged következtetni az a tartózkodás, mely a magyar nemzetnek a dinasztia hatalmi érdekével nem ellentétes, a nemzeti élet nem kockázatos követelését vissza nem utasítja.

Érteni ezt csak úgy lehetne, hogyha a szabadelvűpárt szerepét úgy itéljük meg, a hogy azt a kétértelműség mai világában egy kis rosszakarát mellett megítélni lehet.

De mi, mint magyar hazafiak, magyar hazafiakkal szem-

ben nem kockáztathatjuk meg ezt az ítéletet. Nem akarjuk hinni, hogy valamelyes ok volna arra a feltevésre, hogy a szabadelvűpárt még mindig kínálkozik és settenkedik. — Eszünkbe jutnak itt Kazinczy Gábor szavai s azokat mondjuk, hogy az több volna, mint hazaárulás, ez becstelenség volna.

Pár hét előtt ismételtén kifejezést adtunk e helyen annak a meggyőződésünknek, hogy a válság megoldásában a mérséklet és a bölcsesség lévén az irányadó, nem lesz szükség arra, hogy a nemzet, habár csak egyelőre is, csupán demonstratív politikára lássa magát kényszerítve. Még most is hisszük, hogy ettől megóvja a nemzetet jó végzete. És hisszük, hogy a szabadelvűpárt megfogja elégelni a legutóbbi időkben játszott kétértelmű szerepet.

Ha a szövetség ellenzék, a mi immár nem tagadható, elment a mérsékletben a választatások után elképzelhető mérték — „netovább”-jáig, a követeléseit úgy állította fel, hogy az azokat a teteles közjogi rend legbuzgóbb és legjóhiszeműbb híve, Andrássy Gyula gróf is magáévá tudta tenni: akkor a szabadelvűpártnak sem szabad továbbra is kételyben hagynia a közvéleményt a felől, hogy ő mit akar.

Részünkről méltányolni tudjuk az ovatos tartózkodás jogosultságát is ha az a nemzet élet érdekeinek méltatásában nyilvánul. De itt nincs erről

A „NAPLÓ” tárcája.

A MÁSIK.

Írta: C. J. Wolf.

— Csak az ősznek van ily képmény hűvössége — mondá Kaltmoser kisasszony s leült Linus Zorn orvos mellé egy padra az erdőben. — Szeretem az ősz.

„Mert nem ismeri az életet”, gondola magában az orvos.

— Azt mondják, hogy az erdő meghal — folytatóta Kaltmoser kisasszony — s hogy halálsejtelmek rezgenek végig a természetben . . . Tudja doktor, ha definiálnom kellene, úgy mondanám: A természet le van nyugodva . . . mindent teljesít . . . szenvedélytelenül fölűditve . . . Tegnap a Segantini-kiállítás voltam . . .

— Helyes. Ön revient toujours...

A leány lesütötte szemét s elpi-ruit. Azután izgatottan folytatóta:

— Milyen ember maga! Akkor — a színházban . . . mikor is volt? ősszel nem jött el. A nyár közepén jut eszébe bocsánatot kérni. Irni akart, de nem írt. Most megint ősz van, ismét alkalmat keres, hogy kibeszélhesse magát. Jó, — itt vagyok. Mit akar tulajdonképpen?

Az orvos lehajtá fejét s botja hegyével egy száraz levelet furt a földbe.

— Azon a napon, melyen egyedül engedtem a színházba, új vizsonty kezdtem — mondá a doktor.

A leány fölugrott, akkora volt a hatása ez őszinte nyilatkozatnak. Közönyös akart lenni, de nem sikerült többé. Ilyes valamit különben is gondolt, mikor azzal a mássikkal együtt látta az utcán sétálni.

Az orvos a leány arcvonásait igyekezett kémlelni.

— Nyugodjék meg — szolt aztán nagy melegséggel. — . . . két nap óta vége van mindennek.

— Már?

S keserűen nevetett.

Az orvos azt hitte, hogy igazolnia kell magát.

— Nagyon tolt a multja — mondá komolyan. — Nagyon sok élet-rajza volt annak a másiknak. Nem borzasztó, hogy az embernek örök-ké hazugságban kell utaznia s olyan arcot kell vágnia, mintha nem tudna semmiről?

A leány még mindig határozatlanul állt s elfordította az arcát.

Connwitz irányban egy toronyóra ütött, vékonyan, alig kivehetőleg a falombok közt.

Kaltmoser kisasszony az órára nézett.

Az orvos fölemelkedett.

Öt perc múlva azt kérdezte a

leánytól, hogy miért megy oly gyorsan.

— Ó kérem, — mondá a leány hűvösen — semmi sem nyomja a lelkiismeretemet.

Ily előkelőnek, tiszta arcunak képzelte a leányt mindanyiszor, valahányszor a többiek nem elégitették ki. S most még idegenebb volt rá nézve, mint egyébkor, még unalmasabb, még becsületesebb.

Néma csendben mentek egymás mellett egész a Germani-fürdő hidjáig, hol Kaltmoser kisasszony kisé tétovázni kezdett s látszólag nem tudta, hogy mely utcán át menjen be a városba.

Hatalmas sötét, magányos fák álltak a téren s az egész tájék fakónak, színtelennek tetszett az esti szürkületben. Jobbra a réten egy sor magas, hosszú ház sor bontakozott ki a ködből. A sötét ablakok közül sok ki volt világítva. A

szó, itt és most a tartózkodás gyávaaság, az óvatosság bujkálás.

E felől nem szabad kétségben tartania az uralkodót és ezt feltétlenül demonstrálni kell a nemzet előtt.

Az más kérdés, hogy a parlamentarizmus ideális szempontjából a mai koalíciós alakulás mennyiben stilszerű és az állandósuláshoz mennyiben tarthat jogot. E részben nekünk is megvan a véleményünk, mely nem fedi a koalícióban ideiglenes expediáns helyes célt látó sajtó véleményét, de még a parlamentarizmus szempontjából is nézve a dolgot, megengedhetetlen, hogy a parlament egyik legjelentékenyebb pártja hallgasson egy olyan kérdésben, melyben a király és nemzet szemben állásának látzata áll szemünk előtt.

Ha valóban csak látszat ez, el kell oszlatni azt a kontinens kérdések jóakaratu semlegesítésével. Ha pedig valóság, úgy nem szabad még percekig sem kétséget hagyni az iránt, hogy a nemzeti életnek nincs oly rétege, mely ne járulna annak az akaratnak tömörsége fokozásához, mely szembe került a királyéval.

Dr.

— Tisza Kálmán halála évfordulója. A fő Tiszapárti ujság megemlékszik arról, hogy tegnap volt Tisza Kálmán halálának harmadik évfordulója. Annyi bizonyos, hogy a megemlékezés ezuttal nagyon aktualis. Eltagadhatatlan u. i., hogy a Tisza Kálmán nevéhez fűződő politikának a mai kuszált helyzet felidézésében nagy része van. Ennek ágyát az a lelketlen pártmonopólium vetette meg, melynek megteremtéséért és fentar-

Schleiszger Wegen is fölcillantak a lámpák s mellettük a csónak-kölcsonzók fabódéinak apró, vöröses mécsei.

Az orvos a vacsorára s a Gotsched-gassában levő üres lakására gondolt.

— Haragszik? — kérde a leánytól engesztelőleg.

— Csöppet sem.

— Egy kéréssem volna.

— Nos?

— Nem vacsorálna velem ma este a Hotel de Pologneban.

A leány megköszönte s a rövidebb utat választotta a réten keresztül.

— Nem ismeri az együttélés báját, — gondolá magában az orvos — nem ismeri a szerelem odaadását, az édes közösséget.

A másika goldolt, kit ebben a végtelen hosszúságu két napban végtelenül kétszer látott az utcákon bolyongani, merev tekintettel, mintha sóbálványává vált volna.

Összeszorult a szive erre a gondolatra. — Szent isten, csak nem utasította vissza a pénzt? — A legrosszabbtól tartott.

Hogy a folyótól a Kaiser Wilhelmstrasséba juthasson, egy csoport bérházon kellett keresztül mennie a Brandvorkstrassén.

tásáért a dicsőség Tisza Kálmánt illeti. Mennél jobban meggyökeresedett az örökösre berendezett párturalom, annál elbizakodottabb lett követeléseiben a bécsi udvar. És e követelések szertelenségével lépést tartott a nép széles rétegeinek elégedetlensége, melynek csak visszhangja és visszfénye volt a parlamentben állandósult obstrukció. Mindez tehát arra vezethető vissza, hogy volt Magyarországnak egy miniszterelnöke, ki 15 éven át bámulatos öntudatossággal töltötte be az első kortes szerepét. Ha az illető ujság megemlékezése révén egy kis visszapillantást vetünk a Tisza korszakba, akkor sok tekintetben érthetőnek találjuk azt a merevséget, melyel az u. n. nemzeti törekvések a bécsi udvarnál fogadtatnak. Mert hisz az udvar nem felelte el, hogy 1889-ben a Tisza Kálmán pártja 126 számnyi többséggel szavazta meg azt a védő törvényt, melynek rendelkezései általános felháborodást keltettek volt. És mert az udvar ezt nem felelte el, szinte természetes, hogy ma nem hisz az egészen másként formálódó nemzeti akarat komolyságában, illetőleg azt hangulatnak és szeszélynek minősíti. Ezt a nemzet és az udvar Tisza Kálmánnak köszönhetik. Erdemes tehát az ő halála évfordulóján megemlékezni.

Szolgálati nyelv és vezényszó.

A válság anyaga ismeretes. A nemzet tudja, mi a király álláspontja, a korona ismeri a nemzet álláspontját. Veszedelem területnek — csupán császári szempontból — a megoldásra váró kérdéseknek az a csoportja mondható, amelyhez a katonai követelések tartoznak. Ezt a területet hetek óta tartják megszállva az ellenséges hadak. A magyar nemzet történelmi vágyait a szövetség ellenzék vezérbizottsá-

Egy, a réten szabadon álló udvaron is keresztülment, hol egy sarokból egy kinyújtott karu embernek az árnyéka rajzolódott elébe az utra. Mikor az orvos ezt az árnyéket meglátta, mintha jeges vizet öntötték volna végig. Összeszorította az ajkát s kimondhatatlan rémülettel ment tovább. Csak a sötét kapu alól mert visszanezni. Akit embernek vélt, közönséges vaskut volt, előrenyúló csövel.

Egész a Kaiser Wilhelmstrasséig üldözte az örült rettegés. Remélte, hogy majd elmulik a mozgalmassabb belvárosban. De már a Dufourstrasséban oly bizonytalan volt a járása, hogy Kaltmoser kisasszonynak többször megérintette a csipőjét. A tömegben a háta mögött, a villamoson maga előtt, a mellékutcák zugaiból, a kirakatokból, mindenünnen annak a másikkak a halvány arcát s égő fekete szeméit vélte előmeredni.

— Borzasztó. Egészen kijövök a sodromból. Még megbolondulok. Sehol sincs nyugalom. Két nap óta ez a gyötrő aggodalom. Valami borzasztó csapást várok, mely jönni fog, de nem tudom honnan.

— Ne gondolkozzék oly hangosan — mondá Kaltmoser kisasszony. Az orvos összerezgett s letörölte

ga képviseli, az osztrák nagyhatalmi érdeket a közös vezérkar generálisai és Tisza Istvánék védelmezik. A csatasorok teljesen kifejlődtek. A hadvezérek stratégiai műveleteibe bárki betekinthez, a sajtó félretölt minden kulisszát. Odáig sodródott az események áradata, hogy az osztrák generálisokat maga az apostoli király vezeti, szemben a Tiszáék által elárult nemzettel. Mikor így farkasszemet néznek a felek, a parlamentairek egész csapata áll testével korona és nemzet közé, hogy a végzetes konfliktus éleit letördelje.

Megtudtuk, hogy a király aggodalmi főleg a hadsereg nemzeti reformját illető követelésekre szorítkoznak. Őfelsége nem hajlandó megadni a magyar vezényszót és a szolgálati nyelvet, talán a magyar zászlót és jelvényt sem. Ellenben hirtelen kelt, hogy a magyar nyelvnek, mint ezrednyelvnek használatát megengedné.

Katonaviselt ember nagyon jól tudja, mi az a magyar ezrednyelv. Itt van — hogy messzire ne menjünk példáért — a szinmagyar szegedi negyvenhatos ezred, ahol magyarul beszélnek a bakák. Teszem azt, jelentést kell tennie Nagy Illés dorosmai fiúnak arról, hogy mint kivézenyelt őrszem gyanus közeledést észlelt ellenséges részről. Ezt a jelentést Nagy Illés magyarul cselekszi, mert hát másképpen hogyan is cselekedhetné! És a tiszték megértik. Ha ugyanez a Nagy Illés raporton jelentkezik s valami rövid szolgálati mondókája van, a szakaszvezetője vagy az őrmester addig veri a fejébe a német szót, amíg nagynehezen ki tudja mondani. Az előbbi példa egy komoly szolgálati esetre vonatkozik, míg az utóbbi egy jelentéktelen belső kaszárnya-szolgálati esetet tüntet föl.

Vagyis a célszerűség dönt. Oda-

homlokáról az izzadságot. A Harkostrasséban messziről látta, hogy a Tauchnitz hidon nagy embertömeg ácsorog s lebámul a vízbe. Az orvos rémületten rohant oda. Nem volt egyéb, minthogy lent a kőpartnak tenyéryi széles parkányán egy foxterrier szaladgált föl-alá s dühösen szaglászott patkány után.

Az orvos végtelenül megkönnyebbült s idegesen elkacagta magát. Humora ráragadt a közönségre is.

— Átkozott kis döge — mormolá magában. — Egészen más esetet képzeltem.

Azután átrohant az utca másik felére, hol Kaltmoser kisasszonyt hagyta.

— Az élet mégis csak szép. Utazzunk együtt Párisba két hétre. Áll?

— Nem tudom uram — mondá az a hölgy, kit tévedésből megszólított s aki fölháborodva mérte végig. Mert Kaltmoser kisasszony még az imént eltűnt.

Az orvos nem győzte magát eléggé mentegezni . . .

künn a terepen, harci gyakorlás közben, nincs se idő, se alkalom, hogy Nagy Illésnek szájába rágják a német jelentést. Bent a kaszárnyában, a béke semmittevő napjaiban, tulontul jut rá idő és alkalom. Háboruban, ahol egy elvesztett perc esetleg hadtestek pusztulását jelentheti, Nagy Illés ezt fogja mondani a kapitánynak: „Herr Hauptmann, ich melde gehorsamst, azt láttam, hogy az ellenséges század jobb szárnya visszavonult.” Az első öt szó a kaszárnya-szolgálati németiségéből ragadt az emlékezetében, a többi a pillanatnyi észlelet hatása alatt született.

Igy fest a magyar ezrednyelv. Ha lehet, hadd legyen német; ha sehogyse megy, vigye őrdög, beszéljen a baka magyarul. A debreceni, szolnoki, egri és kecskeméti közös gyalogezredekben hasonlóan magyar az ezrednyelv, mert a bakák száz percentje magyar. Ahol bizonyos százalékban képviselve van másféle nemzetiség, ott már nincs egységes ezrednyelv. A temesvári vagy aradi közös ezredben magyarul, németül és románul beszélnek a bakák. Ebből a vezérkar bölcsei szerint az a dicső állapot következne, hogy legyen egységes és maradjon egységes a szolgálati nyelv. Probatum est! Eddig sem sikerült s ezután — a magyarság számának folytonos gyarapodása mellett — még kevésbé fog sikerülni. Magyarországon vagyunk, a magyar nemzet az államföntartó faj. Ha tehát egységes nyelvet keresnek, találják meg végre a magyar ezredben a magyart.

Az ezrednyelv nem magyarosíthat, mert nem lehet kötelező erejűvé tenni. Nem a fegyelem kényszere, hanem a néplélek teremti meg az együtt élők nyelvét. Ezt valóban lehetetlen erőszakolni. De ahogyan rákényszerítették az alföldi, a nyíri, a hevesi, a székely fiura a német szolgálati nyelvet, úgy százannyival könnyebben keresztülvihető a magyar szolgálati nyelv. Csak a nemzet iránt való jóakarattal, copfok lemészése és okos belátással kell hozzá.

Hogy állunk a vezényszóval?

Békeidőben a katonaság többnyire zárt gyakorlatokat végez. A gépies, szabatos mozdulatok, fegyverfogások talán megkivánják a vezényszó gyors kivetelét. Amde azt hisszük, nem azért áldoznak a nemzetek ezer milliókat a hadseregeknek, nem azért ömlik annyi vér, hogy a polgárság a katonai diszben, a feszes testtartásban és a kemény lépésekben gyönyörködjék. A hadseregnek magasabb, nemzeti rendeltetésük van, amelyhez, hogy valóban méltók-e, a veszedelem pillanatában tűnik ki. Már pedig háboru esetén a ropogos vezényszó — lelkesedés, elszántság nélkül — egy ütötaplót sem ér. Még a katonai szabályzat is előír bizonyos csöndes, hangtalan komandókat a harci gyakorlatoknál. Tapasztalat mutatja, hogy tömeggya-

korlatot, pl. hadosztály- vagy hadtest-manővert lehetetlen a fegyelem nyers erejével keresztülvinni. Egy buzditó magyar szó, egy határozott parancsnoki mozdulat többet ér, mint akármilyen szakramentes ropogtatása a német vezényszónak.

Ismét a katonaviselt emberek figyelmét hívom föl: éles töltéssel való czéllövésnél (nagyobb testek kötelékében) mily ritka esetekben van foganatja a komandónak, ellenben a parancsnok egyszerű, a szabályzatban nem is található szava, intése vagy jelzése egyszerre tökéletes rendet teremt és a kívánatos tüzi-fegyelmet helyreállítja.

A vezényszó jelentősége nem valami nagy, — ezt katonai szakértők sem tagadhatják, ha meggondolják, hogy háborus időkben mily titáni föladat pl. a tartalékosok fegyelmzése. Nem a vezényszó dönti el a csatákat, hanem a hazafias lelkesedés mértéke. És a magyar katonától mindaddig ne várjanak lelkes odaadást, amíg édes hazájának nyelvét legázolják a generálisok.

Nem kell riadozni a hadsereg egységét féltőknek sem a magyar kommandótól. A nemzet még békés, türelmes. De a makacs ellentállás jogainak szívós védelmében fogja találni és akkor nem elégszik meg a százötven magyar vezényszóval, hanem a teljes elszakadást, a magyar parlamenttől függő nemzeti hadsereget követeli M. J.

A politikai válság.

Van a mai napnak egy valóban érdekes fordulata: Tiszáék tegnapi mára nem tudták megvalósítani régen kész tervüket. Az volt a szándék, hogy még ma délelőtt viszik a király elé azt a bizonyos szürke embert, a ki megcsinálja az ugynevezett átmeneti hivatalnokkabinettet, holnapra már lett volna kabinet és szombaton reggel hozta volna a hivatalos lap a Tisza-kormány végleges felmentését és az új minisztérium kinevezését. Lehet, hogy azt, a mit három nap alatt szándékoztak megcsinálni, meg tudják csinálni két nap alatt is, úgy, hogy Tisza mégis csak szombaton pihenésre adhatja göröcsöktől kinzott fejét és lehanyatlott erős kezét, de a mai nap kiesett az eredeti számításból és nem az eredetileg tervezett mederben folyik le.

A közbejött akadály.

A változás oka az, hogy Tiszáék hirtelenében nem találtak embert, aki óhajtotta volna magára venni a szürke címet és a rövid miniszterelnökségre vállalkozni. Az utolsó percig bíztak abban, hogy Burián István báró rudnak áll, bíztak annál inkább, mert Burián Fejérváry Géza veje és Fejérváry vállalta, hogy vejét rábeszéli a kényes szürkeség elfogadására. A mézes madzag az volt, hogy Buriánt bukása után kinevezik arra a nagykövetségre, amely neki tetszik; de Bu-

rián ennek dacára sem becsülte magát elég szürkének és felmondta a barátságot.

A többi helyi jelöltek megijedtek attól a hirtől, hogy kinevezetésük esetén újabb kilépések lesznek, úgy hogy alig marad pártjuk és csak egyetlen-egy elszánt jelölt maradt: gróf Khuen-Héderváry Károly, Bécs jelöltje. Ezzel azonban két okból nem mernek még kirukkolni; először gróf Khuen a legnépszerűlenebb ember Magyarországon és másodszor csak három nap telt el azóta, hogy világgá kürtölték félhivatalosan, hogy a jelenlegi kabinet egyetlen tagja sem vállalja az új alakítást. Végső tromfnak tartogatják Khuent, vele akarnak utolsót ütöni. Így esett tehát, hogy

Wekerle

újabb meghívást kapott a királyhoz és ma délben a király vele fog tárgyalni a kibontakozás eshetőségeiről. Tiszáék, a kik most teljesen kezükben tartják a helyzet kulcsát, mert teljesen meghódoltak az osztrák iránynak, nagyon jól tudják, hogy Wekerle az adott viszonyok között épen olyan kevéssé fog kabinetalakításra vállalkozni, mint Andrassy. Wekerle éppenséggel nem szürke ember és ha ma nem is képviselő, legalább annyit nyom a latban, mint bármelyik más politikus; ha a Háznak nem is tagja, mégis mindig aktív államférfiúnak tekintették, kinek véleményét minden válságos esetben kikérték és a kinek a mostani válság során tudomása volt minden lépésről, mely akár jobbról, akár balról történt. Wekerle programja semmivel sem kevesebb, mint a szövetekezett ellenzéké volt, de azonfölül abban a hamis feltevésben leledzik, hogy a szabadelvű és a függetlenségi párt együttműködését kívánja meg.

Ez a feltevés végleg megdőlt; a terv amugy is halva született, de a tegnapiak után teljesen kizárt dolog, hogy a függetlenségi párt valaha együtt menjen Tisza gárdájával, hacsak ez a gárda kegyelemre meg nem adja magát és be nem lép valamelyik ellenzéki pártba. Tiszáék pillanatnyi zavarukat felhasználják arra, hogy újabb port hintsenek a nemzet szemébe; noha Wekerlét csak azért hivatják a királyhoz, hogy legalább egy napot nyerjenek, azt fogják híresztelni, hogy Wekerle meghívása az ő becsületes politikájuk folytatása, ők megtesznek mindent és csak akkor állanak elő az ő rég tartogatott jelöltjükkel, ha senki sem akar más irányzattal és más táborból vállalkozni. Ezt nyilván Wekerle is tudja és érzi, de a királyi meghívó elől nem térhet ki és kénytelen bábuként magát az előtérbe rángatni, mert ez Tiszának és Khuennek úgy tetszik. Wekerle különben is közelebb áll felfogásában a szövetekezett ellenzékhez, mint Tiszáékhoz és eléggé alkotmányosan érez ahoz, hogy csak a saját és nem a ráparancsolt program alapján vál-

lalkozik kormányalakításra, mivel azonban sem a király programja neki, sem az ő programja a többségnek nem kell: bátran feltehetjük, hogy Wekerle ma déli kihallgatása csak úgy fog végződni, mint tegnap Andrassyé. Legfeljebb megtörténhetik, hogy Wekerle is egy napig újból tárgyal a többséggel, de ez is csak halasztás és nem megoldás.

A szabadelvűpárt újabb bomlása.

A szabadelvűpárt addig mesterkedett az ellenzéki szövetség megbontásán és addig hirdette, hogy a koalíció szétesik: míg maga esett bele az újabb bomlásba. A megfogott szabadelvűpártot újabb kiválások veszedelme fenyegeti; de ez a veszedelem nincsen annyira közel, mint sokan híresztelik. Igaz, hogy tegnap este a Pannónia-szállóban együtt voltak a kuruckodó szabadelvű magyarok és fel is esküdtek az újabb szecesszióra, de a tétel, a melyre felesküdtek, nagyon is ingatag.

Az összeesküvők számszerint eddigelé huszonketten vannak. Eredetileg úgy volt, hogy rögtön kiugranak, mihelyt a király kisebbségi kormányt nevez ki; utóbb ezt is meggondolták és abban állapodtak meg, hogy kilépnek, mihelyt a kisebbségi kabinet valami törvényteleniséget követ el és mindenestre, ha a kisebbségi kormány a Házat királyi kéziratral el akarná napolni. Az alap tehát ingatag és bizonytalan, de megvan a hajlam a kilépésre és ez egyelőre abban nyilvánul, hogy a második számú diszsidensek nem vettek részt a tegnapi szabadelvű pártvacsorán, hanem külön vacsoráltak a Pannoniában. Mesélik azt is, hogy a szabadelvű tizenhatos gigondoló-bizottság tegnap este leszavazta Tisza Istvánt. Állítólag Tisza valami előterjesztést tett, mely az ellenzéki koalíció ellen irányult és a bizottság ezt az előterjesztést elvetette. Bővebb részletek erről nem sikerült megtudnunk.

Az újabb meghívás.

Délelőtt kilenc órakor gróf Tisza István miniszterelnök a miniszterelnöki palotából a királyi várba ment. A kabinetirodába tért be, a hol közel háromnegyed óráig maradt, annyira, hogy valószínű, hogy azt az időt nemcsak báró Könignél töltötte, hanem újból kihallgatásra ment a királyhoz, a miről azonban kommunikét kiadni fölöslegesnek tartják.

Ez az előzménye annak, hogy negyed tizenegy órakor udvari futár jelent meg dr. Wekerle Sándor Damjanich-utcai lakásán s a volt miniszterelnököt kereste. A közigazgatási bírósághoz utasították, a hol meg is találta Wekerlét, a kinek átadta a kabinetiroda levelét, amely ma déli egy órára kihallgatásra rendeli a királyhoz. Wekerle azonnal a lakására ment, hogy meg-

tegye az előkészületeket a kihallgatásra, amelyről délben a félhivatalos „Bud. Tud.“ az alábbi kommunikét adta ki:

Ő felsége dr. Wekerle Sándort, a közigazgatási bíróság elnökét déli egy órakor magánkihallgatáson fogadja.

Bécsből telefonozza tudósítónk, hogy ott ma már korán reggel tudtak Wekerle második audienciájáról, amely nagy szenzációt keltett, bár a N. Fr. Pr. előkészítette erre a közönséget, jelezve, hogy az udvar újból békés kísérleteket tesz. Állítólag a terv az, hogy még e héten kineveznek egy átmeneti, kisebbségi kormányt, de ezzel egyidejűleg működik az új homo regius, akinek a szerepét — úgy látszik — Wekerle Sándornak szánták.

Politikai körökben nem tartják lehetetlennek, hogy Wekerle nem vállalja ezt az esetleges megbízást, amelynek sikeréhez semmi reményesség nincs, bár kivált osztrák politikusok valószínűnek hiszik, hogy a király Wekerlének több koncessziót adna, mint Andrassynek s állítólag az ok az, hogy Tiszáék a király hangulatát Andrassy ellen ellenségessé tették. Annyi azonban bizonyos, hogy ha Andrassy nem ért el eredményt, Wekerle még kevésbé fog, mert az ellenzékkel szemben való tárgyalásait megnehezíti a kisebbségi kormány kinevezésének a hire is.

Politika a telefonon.

Bécsi tudósítónk jelenti telefonon: A mai délelőtti folyamán a kabinetiroda, a közös hadügyminisztérium, külügyminisztérium és pénzügyminisztérium közt állandóan telefon-beszélgetés folyt. Ugy látszik, készül a — lefelé licalás.

A király lemondása.

Bécsből telefonozzák nekünk, hogy a magyar ellenzék elhatározása nagy izgalmat keltett. A helyzetet itt kétségbeejtőnek látják, mert elkerülhetetlennek tartják, hogy a király mégis engedni lesz kénytelen a magyar kivánságok előtt. A keresztény-szocialista Deutsche Zeitung mai számában azt írja, hogy az osztrák képviselőházban tegnap komolyan foglalkoztak a király lemondásának hírével. A lap szerint az volt a nézet, hogy Ferencz Ferdinándnak könnyebb volna a helyzete, mert őt nem kötné a — koronázási eskü.

Széll Kálmán Budapesten.

Széll Kálmán ma ismét Budapestre érkezett s több havi tartózkodásra rendezkedett be. Ez az utazás a válság mostani stádiumában nagyon is figyelemreméltó. Nagy érdeklődéssel néznek a mai udvari ebéd elé, melyre az ellenzékéről Bakonyi Samu, Barta Ödön és Leszkay Gyula hivatalosak.

Magyar nyelv a közös hadseregben.

Mialatt a magyar nép visszafojtott lélekzettel lesi a király dönté-

sét a magyar nyelvnek a hadseregben való érvényesülése iránt, az alatt a közös hadsereg magyar ezredeiben nagy izgalmat okoznak azok a naponként érkező hadügyminiszteri rendeletek, melyek a magyar nyelv irodai használata ügyében adtak ki.

Eddig a közös hadseregben nemcsak az osztrák, hanem a magyar ezredeknél is a magyar altisztek közül igen kevesen tudnak érvényesülni s azoknak a keveseknek, kik valamire tudtak menni, a szolgálat vezető őrmesteri rangfokozat elnyerése volt végső határuk. A századzászlóalj és ezredirodába csak kivételesen jutott be magyar altiszt; ilyen is legfeljebb a szakaszvezetőség vihetett föl, mert valószínűség örmesteri rangfokozatok a német, morva és cseh altiszteknek jutottak. Megtörtént, hogy egyik-másik magyar fiú, kinek kedve lett volna a katonai szolgálatra, 8-10 évig is elszolgált mint címzetes őrmester szakaszvezetői szolgálattal, abban a reményben, hogy ha az ezrednél pótdíjazás alatti állás lesz üresedésben, ezt az állást el fogja nyerni. Szegény magyar fiúk csak jó későn tudták meg, hogy ez a reménységük hiábavaló, mert ha egyik vagy másik magyar ezrednél kezelő altiszti állás üresedésbe jött, arra nem az ezredbeli magyar altisztek közül neveztek ki, hanem valamelyik idegen ezredből helyezték át cseh vagy német altiszttel, a ki rangban sokkal fiatalabb volt, mint az ezredbeli magyar altisztek. Természetesen ez eljárás elvette a kedvüket a magyar altiszteknek a további szolgálattól s ha egyszer elnyerték az igényjogosultságot, menten otthagyták a katonai szolgálattal, hogy tisztességes polgári foglalkozást keressenek maguknak.

A tiszt urak pedig mindenkor nagy garral hirdették, hogy a magyar fiúknak nincs kedvük a katonai szolgálatra, különösen pedig nagy a hiány a magyar altisztekben, mit a magyar oktatási nyelv ellen szintén érvül hoztak fel. Pedig nem így áll a dolog. Magyar altisztekben sohasem lesz és nem is lett volna hiány, ha engedték volna őket érvényesülni, de szándékosan üldözték s csak ott alkalmazták őket, a hol már a szolgálat érdeke miatt lehetetlen volt mellőzni őket.

A közös hadsereg magyar ezredeinél ez a magyar altisztekkel szemben tanúsított mellőzés pár hét óta megváltozott. Az utóbbi időben ugyanis az olyan altiszteket, kiknek némi iskolázottságuk van, tömegesen vezénylik az ezred-, zászlóalj, és századirodába az irodai szolgálat elsajátítása végett.

Sőt előfordult olyan eset is, hogy tisztiszolgálatot, akiknek 3-4 középiskolájuk van s akik különben azért mentek el tisztiszolgálatra, hogy ne kellessen a durva altisztek gorbaságait tűrni és naponként az illemhelyet surolni — most bevezényelték irodai szolgálatra. Mindezt

pedig az a hadügyminiszteri rendelet okozta, hogy a közös hadsereg magyar ezredeinél a hatóságokkal való levelezés magyar legyen, ami kellő számú irodai szolgálatban jártas magyar altiszt hiányában nem volna lehetséges.

Egyszersmind a hadügyminiszteri rendelet alapján, mely 10-12 nap előtt érkezett az ezredéhez, a magyar ezrednél eddig alkalmazva volt nem magyar ajkú és magyarul nem tudó altiszteket tömegesen helyezik át a közös hadsereg osztrák ezredeihez s viszont az osztrák ezrednél eddig alkalmazott magyarul tudó altiszteket a magyar ezredéhez vezénylik. Eddig Budapestről több mint 40 idegen ajkú altiszt lett sürgősen áthelyezve Ausztriába s helyükbe magyar altisztek jöttek az ezredirodába. A még ittlévő idegenajkú altiszteket is értesítették, hogy áthelyezésük rövid idő alatt meg fog történni; csak addig maradnak, amíg elegendő számú magyar altiszt lesz az irodai teendőkre. A magyar altisztek között nagy az öröm, ők abban a téves hitben vannak, hogy az altiszti mozgalom a magyar vezényleti és szolgálati nyelv behozatalával függ össze.

A főrendiházból.

A hivatalos lap mai száma közli az új főrendek jegyzékét. E szerint főrendek lettek: gróf Keglevich Gyula földbirtokos, báró Bánffy Ferenc földbirtokos, gróf Károlyi Gyula mácsai földbirtokos, gróf Teleki László Gyula kövér-hosszúfalusi földbirtokos, báró Solymossy Jenő földbirtokos, Lányi Leó bankigazgató. Törölték viszont: báró Roszner Ervin fiúmei kormányzó és gróf Keglevich István főrendek nevét. Szünetel a következő főrendek tagsága, mert képviselőkké választották: gróf Andrassy Géza, gróf Andrassy Gyula, gróf Andrassy Sándor, gróf Apponyi Albert, gróf Batthyány Lajos, gróf Batthyány Tivadar, gróf Batthyány Zsigmond, báró Bánffy Dezső, gróf Erdődy Gyula, gróf Esterházy Mihály, gróf Hadik János, gróf Károlyi István, gróf Károlyi Mihály, gróf Károlyi Sándor, gróf Khuen-Hédervary Károly, báró Révay Simon, gróf Serényi Béla, gróf Vigyázó Ferenc, báró Vojnits István, gróf Wenckheim István, báró Wesselényi Miklós, ifj. gróf Zichy János, gróf Zselénszki Róbert.

Lapszemle.

Kolozsvár, 1905. márc. 23.

A „Budapesti”-ben Rátkay Laszló vezércikkézik „Az utolsó szó” címen. A szövetség ellenzék állásfoglalásával foglalkozik és annak lehető konzekvenciáit fejtegeti. Majd konstatálja, hogy „szemben állanak egymással nemzet és király.” Végetes szerencsétlenség, hogy úgy van. De hogy kié lesz a győzelem nem kétséges.

A „Budapesti Hírlap”-ban ugyan-

csak a helyzettel foglalkozó vezércikkre találunk „Leszámolás” címen. Ez arra a kérdésre, hogy miképpen kerülhetjük el a végső megpróbáltatást a következően felel. „Csak egy módon: ha a nehéz óra egy-egyben, együtt, egy értelemben talál mindnyájunkat. A mai napig, a válság eddigi bizonytalanságaiban, fordulatainak, epizódjainak, küzdelmeinek és kellemetlenségeinek hatása alatt érthető volt, hogy pártokra és töredékekre szaggatva, maradtunk abban az állapotban, a melybe a válság kezdetének robbanásai helyeztek bennünket. Most egy fensőbb motívum szólal meg: az alkotmány veszedelme, veszedelme szabadságainknak, jogainknak, véres küzdelmek vívmányainak. Mi tereljen, ha ez nem, egy táborba bennünket? Melyik pártnak a programja fontosabb és becsesebb az alkotmány összességénél? Melyik ember sérelme olyan, hogy el ne lehessen felejteni, a közsérelme kiáltó szózatát hallva?”

Az „Egyetértés”-ben Kmety Károly vezércikkézik az ellenzék válságáról.

A törvényekből vett idézetekkel bizonyítja az ellenzék álláspontjának jogosságát és utalva a beállható konzekvenciákra, annak a nemzetének ad kifejezést, hogy a király be fogja látni a helyzet tartóatlanságát és a monarchikus érdekekre gyakorolható káros befolyását, melyekre való tekintettel beleegyezik az ellenzék határozatában felállított követelések teljesítésében.

A „Pesti Napló” „Szakítás” címen azzal kezdi vezércikkét, hogy „mindenki, a ki most a nemzethez szólhat, letse nyugodtságra”. Foglalkozik a kisebbségi kormány alakulásának lehetőségével és felveti a kérdést, hogy „mi történik az alkotmányos többségnek a kormányból kirekesztése után”. Az érdekesen és szépen megírt cikket a következően fejezi be: „A nemzet komor kíváncsisággal néz a jövő felé. Szembe fog szállni vele és le fogja gyűrni, de szomorúság tölti el a lelkét annak láttára, hogy talán bucsuznia kell egyik szépséges képzetétől s hogy köd készül borulni történelme egyik legnemesebb alakjának ragyogó képére.

Az „Az újság” azt konstatálja vezércikkében, hogy a szövetség ellenzék határozata után végleg szembekerült egymással a parlamenti többség és a korona. Azután csodálatos fordulattal és felfogással szemrehányást tesz az ellenzéknek, hogy a választásoknál adott programjával felzavarta a nemzet hangulatát. (N. B.: korábban mindig a programtalanság miatt rekriminált az „Az újság” s e mellett közvetlenül a választások előtt azt bizonyította, hogy a szabadelvűpárt és az ellenzéki programok között nincs lényeges különbség.) A cikk végén a Gálgen humornak és cinizmusnak sajátos vegyülékével foglalkozik a „mi lesz?” kérdésével s közben ismét szemrehányást tesz

az ellenzéknek, mint a mely szerinte forradalmi allűröket folytat.

Akiknek nem kell a magyar korona.

A keresztmozgalom ismét megindult.

A lapok hírül hozták, hogy az egyetemen nem lesz többé szó keresztbotrányokról, mert az ifjuság megegyezett a rektor előtt. Abban egyeztek meg, hogy a magyar koronát függesztik ki a tantermekben, a koronán — tudvalevőleg — rajta van a kereszt s így abban mindenki megnyugodhatik.

Hát ez nem áll! A keresztetek tovább is botrányt fognak csinálni, mert nekik nem a kereszt, hanem botrány kell. Éppen ezért elhatározták, hogy nem nyugodnak meg a magyar korona kifüggesztésében; nekik nem a magyar korona kell, hanem a kereszt és a — botrány...

El lehetünk tehát rá készülve, hogy az egyetemen ismét nagy botrányok lesznek. A közönség pedig láthatja ebből, hogy a klerikálisok hazafiassága meddig terjed. — Vakságukban még a szent koronára is a kezüket emelik. A magyar szent koronát le fogják tépni az egyetem faláról, hogy a keresztet szögezhessek ki helyére.

Reméljük, hogy a hazafias ifjuság nem fogja tűrni azt a gyalázatososságot és védelmére kel a hazaszent szimbólumának, a magyar koronának.

A keresztetek különben a következő nyilatkozatban jelentik be újabb botrány-sorozatukat:

Nyilatkozat az egyetemi keresztmozgalom ügyében.

Egyes lapoknak azon híreszteléseivel szemben, hogy mi az egyetem rektorával állítólagosan folytatott tárgyalásunkból kifolyólag kérelmünk teljesítésének olyan módosításába egyeztünk volna bele, mely a kereszt helyett a magyar címer alkalmazását célozza: kijelentjük egyrészt azt, hogy e tárgyalásban velünk sem a rektor, sem más illetékes tennyező nem tárgyal, másrészt pedig azt, hogy bár a magyar címer alkalmazását az egyetemen, mint a magyar állameszmének megfelelő kidomborítását utóbbi időben az egyetemen veszedelmesen lábra kapott kozmopolita irányzatokkal szemben hódolattal fogadjuk, — mégis egyedül a címer alkalmazásával kérelmünket kielégítettnek nem tekintjük s a kereszt kitűzését — kérésünk mostani esetleges nem teljesítése esetén — továbbra is évről-évre szorgalmazni fogjuk a rektortól is hangoztatott és elismert jog alapján.

Az egyetemi keresztmozgalom szervező-bizottsága.

A magyar vezényleti nyelv a nemzetiségek között.

— Levél a szerkesztőhöz. —

Lapunk egyik délmagyarországi barátja, aki ismeri a nemzetiségi viszonyokat a következő levelet intézte lapunk szerkesztőjéhez:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Sok szó esik most a magyar vezényleti nyelv behozataláról a közös hadseregbe. Meginterwiewoltak sok ellenzéki és kormánypárti politikust, hogy mi a véleménye erről a kérdéstről, némelyek mellette, mások ellene érveltek.

Kiváncsi voltam, hogy mi a nép, de nem a magyar nép, véleménye erről a kérdéstről. Megkérdeztem egy öreg sváb paraszt embert, hogy mint vélekedik ő.

— Mondja csak öreg, mi a véleménye arról, hogy be kellene-e hozni a magyar vezényleti nyelvet a hadseregbe, vagy nem?

— Hát én azt gondolom, hogy be kellene hozni. Hogyne kéne behozni. Nekünk németeknek ez igen jó volna legalább annyira a menynyire megtanulnánk magyarul, erre pedig igazán szükség van. A tót-nak, szerbnek, oláhnak pedig mindegy, hogy németül tanul-e, vagy magyarul. Nekik se ártana meg egy kis magyar szó. Aztán meg Magyarországon lakunk; vagy mi!

Ime ez a véleménye egy józanul gondolkodó egyszerű magyar honpolgárnak, akinek nem is magyar az anyanyelve.

Sajnálatos kell tapasztalunk, hogy van sok olyan magyar államférfi, aki családfáját talán az Árpádokig tudja visszavinni és mégis a német vezényleti nyelv mellett tör lándzsát. Mennyire megszégyeníti őket ez a közönséges sváb földmives.

Tisztelettel:

Vidéki.

Comme chez nous.

Amint budapesti tudósítónk jelenti, ott most felfedeztek egy írást, amely arról szól, hogy annak idején, jubileumkor miként ünnepelte király és nemzet, azóta elhunyt költőfejedelmünket, Jókai Mórt. Ezt az írást olvasva, azt kell feltételezni, hogy annak idején az összes lapok helytelenül, szinte azt lehetne mondani, hogy a valóságnak meg nem felelő tudósításokat közöltek az ünnepségekről. Hogy mi okból történt ez: rejtély.

De mindenesetre érdekes most is elolvasni a rég lefolyt, de mindnyájunk emlékezetében élénken élő Jókai jubileumi ünnepségekről szóló igazi és őszinte tudósítást, a mely röviden összefoglalva itt következik:

„A főrendiház díszülést tartott és ezen a díszülésen adták át Jókainak a Szent Istvánrend kiskeresztjét, amelylyel a király kitüntette. A díszülésen jelen volt a király, a diplomáciai testület, a kormány, a hatóságok és számos küldöttség. A svéd-norvég nagykövet a kitüntetésre vonatkozó beszédet olvasott fel, mire a miniszterelnök mondott köszönetet. A királyi alabárdosok zenekara erre a Himnusz és Szózatot játszotta, majd a lelkes tüntetés közben a király személyesen tüzte föl az ünnepelt mellére az érdemjelet. Az ünnepi beszédet a miniszterelnök mondta.

A tudósítást ime itt közreadtuk.

Sajnos, hogy, mint budapesti tudósítónk jelenti, tévedés van a dologban. Nagy és ténybeli tévedés. A ent leírt ünnepséget ugyanis nem Jókai tiszteletére és nem évekkal ezelőtt rendezték, hanem néhány napja csak és Madridban Echegaray tiszteletére.

A spanyol király tüzte föl Echegaray mellére a Nobel érmet, a spanyol szenátus tartott díszülést, a spanyol miniszterelnök szónokolt az ünnepen, a spanyol . . . Echegarayt ünnepelték így Madridban és nem a magyar . . . Jókait Budapesten. Ime milyen félreértésekre és milyen feltételezésekre adhat alkalmat egy tévedés, egy közönséges tévedés. Avagy nem tévedés a fenti tudósítás lehetőségét feltételezni . . . nálunk?

LEGUJABB.

— A „NAPLO” távirati és telefon-tudósítása. —

Lukács kihallgatása.

Budapest, márc. 23. (Saj. tud.) Lukács László pénzügyminiszter ma délelőtt 11 órakor hajtatott fel a királyi várpalotába, hol a király ¼ óráig tartó kihallgatáson fogadta.

Wekerle a királynál.

Budapest, márc. 23. (Saj. tud.) Wekerle Damjanich-utcai lakásán ma délután egynegyed egy órakor udvari futár jelent meg a ki királyi meghívólevelet hozott. Wekerle azonban nem volt otthon s így a királyi futár a közigazgatási bíróság palotájában kézbesítette a királyi meghívólevelet.

A meghívólevél déli 1 órára szólt.

Néhány perccel egy óra előtt hajtatott Wekerle a királyi várpalota elé.

A király magánlakosztályába vezető lépcsőn felmenve a királyi főhadsegéd kísérte be a király szobájába.

A kihallgatás 1 óra hosszat tartott.

A kihallgatás után lejöve, Wekerle egy újságíróval a következő beszélgetést folytatta.

Mit terjesztett elő kegyelmes uram a királynak?

A megváltozott helyzet folytán látta szükségesnek a Felső, hogy véleményemet kikérje. Én azt a véleményemet terjesztettem elő, a mely megegyezik bécsi kihallgatásom alkalmával előterjesztett véleményemmel.

Kapott-e kegyelmességét megbízást a kabinetalakításra?

Nem kaptam, megbízást nem is vállalok.

Nem változott-e Ö felsége álláspontja a helyzetre vonatkozóan?

Erről nem tudok, az én kihallgatásom csupán a helyzetre vonatkozó véleményem elmondására szorítkozott.

Megegyezik-e kegyelmességét álláspontja az Andrássyval?

Az Andrássy álláspontja az ő, az én álláspontom az én felfogásomon alapszik.

Nem tud kegyelmes Uram arról, hogy újabb kihallgatások lesznek-e?

Nem tudok semmiről semmit.

Készülő államcsiny.

Budapest, márc. 23. (Saj. tud.) Wekerle kihallgatását érdekes esemény előzte meg. Khuen Hédervári Károly gróf ugyanis azt tervezte, hogy Zselénszky Róbert gróf megbízását fogja kieszközölni a királytól. A kabinetbe Dániel Ernő br., Láng Lajos, Khuen-Hédervári Károly gróf léptek volna be, kik hajlandók bármely programot elfogadni, melyet a király megállapít.

A Zselénszky-kabinetet nem is lett volna alkalmuk megszavazni az ellenzéknek, mert megnyitás után királyi kéziratral rögtön elnapolták volna a Házát.

Egy-két évig, míg az ellenzék megpuhul, szükséges rendeletekkel kormányozták volna az országot. Az Ház elnapolása után azonnal elrendelték volna ex-lexben az adószedést; az ujoncozást. A mely törvényhatóság ezt nem hajtotta volna végre, azt azonnal felfüggesztették volna és királyi biztost küldtek volna le.

A király eleinte aggodalmát fejezte ki a terv fölött, de Khuen-Hédervári megnyugtató sára a tervbe beleegyezett. A midőn az államcsiny terve kipattant, a szabadelvűpárt mintegy 70 tagja elhatározta, hogy az államcsiny keresztülvitele esetén a szabadelvű pártból kilép és csatlakozik a függetlenségi párthoz.

Tisza erre tárgyalt hiveivel is, az elégedetlennel is, kik kijelentették, hogy ilyen terv keresztülvitelére nem kaphatók.

Tisza erre rögtön a várba hajtatott, ott tárgyalt Schissel lovaggal, a kabinetiroda főnökével, ki felvilágosította a királyt a forrongó hangulatról.

A király erre megváltoztatta elhatározását, de nincs kizárva, hogy az egyelőre elhalasztott terv keresztülvitelét megkísérlik.

Politika az udvari ebéden.

Budapest, március 23. (Saj. tud.) Ma délután 6 órakor a királyi palotában 33 terítéses udvari ebéd volt.

Az udvari ebéden részt vettek Tisza István gróf, Hieronymi Károly, Plósz Sándor, Wekerle Sán-

dor, Márkus József főpolgármester, Erdélyi Sándor, Jakabffy Imre, Nagy Ferenc, Bartha Ödön, Krasznai Ferenc, Szalay László, Chernoch János, (az utóbbi 4 ellenzéki képviselő) Apponyi Lajos gr. udvarnagy, Bollfrass főhadsegéd, Schissel lovag kabinetirodai főnök, König udvari tanácsos és számos katona.

A király Tisza és Wekerle között ült.

Az ebéd után a dohányzószobába vonultak, hol a király megtartotta szokásos szerkljét.

A képviselők a király hangulatát rendkívül deprimáltak mondják.

Egy magasrangú katonai méltóság kijelentette, hogy a király, a katonai kérdések terén a jelvény, zászló, magyar tisztképzés, a katonai perrendtartás nyelvének kérdésében hajlandó a reformnak keresztülvitelére s az ellenzéknek nem szabad merev magatartásával gátat vetni a reformok keresztül vitele elé.

A király minden jelenlévőt kitüntetett megszólításával.

Bartha Ödönnel a rossz gazdasági viszonyokról beszélgetett és a gazdasági különválásról, Szalayval a kivándorlás kérdéséről, Krasznaival katonai és sportkérdésekről Chernochtól megkérdezte, hogy hol képviselő s a hercegprímás egészségi állapota felől kérdezősködött. Örömeinek adott kifejezést, hogy a jövő évben pappá avatásának 25 éves jubileumát ünnepli.

A király távozása után Tisza megrohama a jelen volt 4 ellenzéki képviselőt s azt mondta nekik, hogy ő ismeri a történelmet, de nem ismer esetet, a hol kisebb okokból, hasonló szenvedélyességgel ilyen nagy ellentét jött volna létre a király és a nemzet között.

Tisza tanácsolta, hogy az ellenzék engedjen átmeneti időt az önálló vármterület létesítéséhez, elégedjék meg egyelőre a katonai téren a nemzeti követelések jogosultságának elvi kinyilatkoztatásával, s a jelvények, zászlók és a katonai perrendtartás nyelve tekintetében eddig megígért engedelmekkel.

Hosszan vitatkoztak e kérdések felett és konstatálták, hogy a király közeledik az ellenzék álláspontjához.

25-én ismét lesz udvari ebéd.

Kossuth nem jön.

Budapest, márc. 23. (Saját tud.) Kossuth Ferenc betegsége miatt, Müller professzor tanácsára, nem jön le Kolozsvárra. Ezen elhatározásáról értesítette a Kossuth-ünnepély rendező-bizottságát.

Bánffy jelölése.

Budapest, március 23. (Saj. tud.) Bánffy Dezső bárót Szegeden óriási lelkesedéssel képviselőnek jelölték.

Szell és Hieronymi a királynál.

Budapest, márc. 23. (Saját tud.) A király holnap fogadja kihallgatá-

son Széll Kálmánt és Hieronymi Károlyt.

Justh Budapesten.

Budapest, márc. 23. (Saját tud.)
Justh Gyula Palermóból ma Budapestre érkezett.

A posta szénraktára ég.

Budapest, márc. 23. (Saj. tud.)
Nagy robogással szinte messés gyorsasággal vonult ki a tűzoltóság a Verseny-utca 3-ik számú épület elé, amely szénraktára a postának. Az első füstöt tíz óra tájon vették észre, s hamarosan fojtó levegő fúllasztotta a járókat. Lilaszínű tűz csapkodott ki a rostélyozott ablakon. Az udvaron összehalmozott szén égett nagy lobbanással. A tűzoltók nem olthatnak vízzel, mert a víz csak terjesztené a tüzet. Hanem lapátokkal izolálják az égő területet. A verseny-utcában rengeteg sokaság áll.

NAPLO.

— Hírek. —

* **Hírek az Egyetemi körből.** A Kossuth-ünnepély rendező-bizottsága nagyban buzgálkodik a Kossuth-ünnep és a 27-én rendezendő matiné sikere érdekében, melyre már csaknem az összes jegyek elfogytak. Az érkező képviselők elő Pethes, Kabdebó, Holl, Müller egyetemi hallgatókkal élén 100 tagu földész bandérium vonul ki a vasúthoz. A rendező-bizottság ezután is felkéri a hazafias közönséget, hogy a ki csak teheti bocsássa rendelkezésére kocsiját a rendező-bizottságnak.

* **Kertészeti tanfolyam Kolozsvárt.** Április 10-től 15-ig a gazdasági tanintézettel kapcsolatban kertészeti tanfolyam lesz a jelentkező lelkészek számára. Az 1 koronás bélyeggel ellátott jelentkezések, nyelvismeret és annak megjelölésével, hogy a lakóhelye alkalmas a gyümölcsstermelésre, a gazdasági tanintézethez nyújtandók be.

* **Költözködés.** A főkapitányság a közönség köréből a közlegő évnyegyedes költözködés napjára felmerült kételyek eloszlátása céljából közli, hogy a költözködés napjának április elsejéről való elhalasztására semmi ok sincs, az izraelita felekezethez tartozók március 31-én vagy április 3-án költözködhetnek.

* **Ismeretterjesztő hasznos előadás.** Az iparossegédek munkások képezésére szervezett kolozsvári helyi bizottság f. hó 26-án (vasárnap) délután 3 órakor a városház közgyűlési termében ismeretterjesztő előadást rendez. Előadást „Csonkonai Vitéz Mihályról” címen dr. Versényi György állami felsőbb-leányiskolai tanár tart. A belépés díjtalan.

* **Az újságírók szabadságukomája.** A budapesti újságírók egyesülete március hó 25-én este 8 óra-

kor egyleti helyiségében rendez szabadságukomáját. Az ünnepi felkösztöntőt a Jókai serleggel dr. Farkasházy Zsigmond országgyűlési képviselő mondja.

* **Kifosztott falusi ember.** Szekorán Juon bejött Fejédről vásárra, s jó vásárt csinálva, bement egy Széchenyi-téri kis korcsmába, hol egy asztalhoz ülve, egy ismeretlen egyennel nekilátott az ivásnak. Éjfél után az Árpád uton találta magát, de nyakából eltűnt a tarisznyájával együtt 38 forintja, melyet az ismeretlen asztaltársa emelt el szűrével és sapkájával egyetemben. A rendőrség nyomában van a tolvajnak.

* **A zilahi kasszaforrás** által az ottani adóhivatalára pontos megállapítás szerint 606881 korona, a melyből 72,000 korona készpénz volt, a többi értéktárgy. A bandára még a következő betörések bizonyultak: 1902. július tizedikén Izrael Dávid nagyidai lakos kárára negyvenhétezerhatszötvenhat korona értékű pénzt és értéktárgyat loptak el. 1902. szeptember negyedikén Rokász Lajos remetemezői földbirtokos kárára százhuszonnégyezer korona pénzt és értékpapírost raboltak el. 1902. december huszonnyolcadikán a nagykarolyi adóhivatalba törtek be s a kassza megfúrása után százezerkorona értékű pénzt és értékpapírost vittek el. Ez év január huszonhatodikán Papp Sándor szászrégeni ügyvéd irodahelyiségébe betörve kifurták a pénzeszekrényt s onnan hatvanegyszerhatszötvenkorona pénzt és értékpapírost zsákmányoltak. Tehát alig három év alatt kilencszáznyolcvanezer koronát szereztek.

* **A villamostelep építése.** A városi villanyvilágítás ügyében a városi tanács jelentékeny lépést tett. A villanytelepet tudvalevőleg a város határán kívül a gyalui járás területén Hideg-Szamos község határában fogják építeni. Mivel a villanyfejlesztésére szolgáló telepek azok az üzemek közé tartoznak, melyeket az ipartörvény telepengedélyhez köt, a városi tanács ma megkeresést intézett a gyalui járás főszolgabírájához a telep engedély s egyszersmind az építési engedély megadása tárgyában. A valószínűleg a napokban megtörténő helyszíni szemle és az érdekeltek meghallgatása után, hozzá fognak az építkezéshez, melyhez már minden előkészületet megtettek.

* **Véres kardpárbaj Szatmáron.** A szatmári honvéd laktanyában tegnap Hoffmann Móric főhadnagy, ki egy időben Kolozsvárt is állomásozott, véres kardpárbajt vívott Jakó Gyula Máramaroszigeten állomásozó magy. kir. honvédszázadossal. A párbajt nehéz lovassági kardokkal vívták meg igen súlyos feltételek mellett. Hoffmann főhadnagy 15 centiméter hosszú és a csontokon is áthatoló súlyos sebet ejtett ellenfele homlokának jobb szeme feletti részén, mire ez azonnal kiejtette kezéből kardját és összeesett. Az orvosok konstataáltak a beállott harcceptelenséget s a párbaj véget ért. A sebesültet dr. Lükő Géza, a sebesült párbajorvososa vette

kezelés alá. Állapota nagyon veszélyes.

* **Vidéki rövid hírek.** Elfogott kivándorlási ügynök. Fiumében a rendőrség tegnapelőtt este letartóztatta Vukelic Lázár kivándorlási ügynököt. 150 korona pénzbírságra és 10 napi fogházra ítélték. — **Meggyilkolt örült.** Duna-szekczőn Német István odavaló elmebeteg ember felgyújtotta házát. A tűzhöz futott emberek, név szerint Kovácsovics Gájo és Milivoj, Szurics Ilia, továbbá Szemelác József a szerencsétlen gyújtogatót bottal agyonverték, szemeit pedig kiszúrták. A gyilkosokat letartóztatták. — **Orosz szökevények Miskolcra.** Miskolcra tegnapelőtt két orosz-lengyel származású katonaszökevény érkezett, név szerint Nyitkorszky József és Golumbovszky Kázmér. A mandzuriai harctérről szöktek meg, mert sokat szenvedtek. **Ügyészi vizsgálat Mikalokon.** Mikalokán a közveszélyes szociálista zavargások miatt Pogonyi Nándor kir. alügyész vezetésével vizsgálat folyik s már eddig mintegy 20 tanut hallgattak ki. Egy Hutz nevű ember gyilkolásra és rombolásra izgatta a népet. — **Véres verekedés.** Debrecenben egy korcsmai verekedés hevében egy Nagy István nevű embert életveszélyesen megsebesítettek. Jobb karján eret vágtak s a hátán mély sebet ejtettek. A tetteseket nyomozzák. — **A harag vége.** Tapolcáról írják: Fülöp Márton és Poór Lajos zana-monoszlói lakosok régen haragban voltak egymással és midőn tegnapelőtt az utcán találkoztak, Fülöp revolveréből kétszer rálőtt Poórra, ki életveszélyesen megsebesült. Fülöpöt elfogták. — **Erdőégés.** Liechtenstein Alajos herceg ilyői erdőgazdaságában tűz támadt, amely három holdnyi területen elpusztította a fenyőfákat. A tűz okát nem tudják.

* **Elrabolt leányok.** Vasárnap délután Csitar községbeli Vancsó István 14 éves Anna nevű leánya és Kalina Márton Mariska nevű 15 éves leánya kimentek az erdőbe ibolyát szedni. Egyszerre nagy rémületükre két szálás termetű cigánylegény állott meg előttük. A két leány, a mikor a cigányokat meglátták, ijedtükben mozdulni sem tudtak. Ezt az alkalmat felhasználta a két cigány, a leányokat felkapták és vitték magukkal az erdő belsejébe, hol a sátraik voltak. A két leányt itt megkötözték, miután erőszakot követtek el rajtuk, a kocsijába helyezték el s azután felszedték a sátorfát és elhajtottak. A gyermekek szüleit este már nagy aggodalom fogta el a két leány elmaradása miatt. Mivel rosszat sejtettek, utánuk mentek az erdőbe, de a leányokat már nem találták, csupán a cigánysátrak helyén az egyik kis leány kendőjét. Az esetet azonnal közölték a csendőrséggel, mely csakhamar megállapította, hogy a két leány a cigányok kezébe került. Ennek az alapján indult meg a nyomozás és másnap este már sikerült is a tetteseket a lebotai határban levő Szurdok-vágásban meglepni. A cigány karaván mikor a csendőrök a leányokra nézve kérdést intéztek hozzájuk, égre-földre esküdöztek, hogy nem látták őket, de azért a csendőrök mind a kettőt megtalálták a kocsik

aljában. A két elrabolt leányt a cigányok állítólag el akarták adni Lipócon egy asszonynak, a ki aztán, mint azt a cigányok bevallották, külföldre vitte volna őket. A rablókat letartóztatták.

* **Külföldi rövid hírek.** Hubermann Boriszláv, a világhírű zenetudós tudvalevőleg véletlenül borotvával megvágta magát. Az orvosok megállapították, hogy sebe jelentéktelen. E hónap végén Hubermann Cannesben Miklós nagyherceg előtt fog játszani, aztán bevonul katonai szolgálatra az orosz hadsereghez. — **Kivándorlás Montenegróból.** Fiuméből jelentik, hogy a kivándorlás Montenegróból nagy mérveket ölt. Tegnap is több száz főre rugó kivándorló csapat érkezett Fiumébe. — **New-Yorki szerencsétlenség.** New-Yorkból írják, hogy öt ujonnan épített new-yorki épület tegnapelőtt rombadőlt. Senki sem sérült meg, de a kár óriási. — **Leégett gyár.** Laibachból táviratozzák, hogy az éjszaka leégett a Baumgartner-gyár Kaltenbrunnban. A kár igen nagy, de biztosítás révén megtérül. — **Munkások szerencsétlensége.** A bécsi második kerületben, a Blumauer-utcában épülő új postahivatal házában ma reggel nagy szerencsétlenség történt. Leszakadt egy épület-állvány s magával rántotta a mélységbe Ziskovskij Anna és Zingl Antal munkásokat. A boldogtalanok állapota életveszélyes. — **Testvér-gyilkos bányász.** A németországi Tutweiler községben Schreiber bányász ittas állapotban felmetszette fivére hasát, a ki nyomban meghalt. — **Kegyelem egy merényletnek.** Lipót belga király a függetlenségi ünnep alkalmával megkegyelmezett a 20 éves Sipidonak, a ki 1900-ban Edward walesi herceg, a mostani angol király ellen merényletet követett el.

x Minden takarékos háziasszony figyelmébe ajánljuk a Fiumei Kávé-behozatali Társaság Fióktelepének (Mátyás király-tér 12. kintűnő minőségű kávéit, teáit és rumjait. Olcsó árak! Telefon!

SZINHÁZ

Színházi műsor:

Péntek: János vitéz. (B. 153. páratlan sz.)

Szombat d. u.: János vitéz.

„ este: A tolonc. (B. 154. páros sz.)

Vasárnap d. u.: 11-ik utolsó ifjúsági előadás: Julius Caesar.

Vasárnap este: Bob herceg: (B. 155. páratlan sz.)

A NAPLO

előfizetési ára helyben és vidéken:

Egy évre	24 korona
Fél évre	12 korona
Negyedévre	6 korona
Egy óra	2 korona
Egyes szám ára	8 fillér
Vidéken	10 fillér

Törvénykezés.

Felelősségi tárgyalások a kolozsvári kir. itélőtáblán.

Tolvaj málhahordó.

Nagy József bethleni málhahordóra már rég volt gyanuja a felelősségi tárgyalások, hogy a rábizott csoma-

gokat megdézsmálja. És hogy a gyanujok alapos volt, az a múlt év július havában be is igazolódott, mikor ugyanis rájöttek, hogy Nagy József a *Boscián* Kálmán bethleni kereskedő címére érkezett ládát feltörve, egy pár cipőt ellopott.

Mikor ezután házkutatást tartottak nála, négy darab egész talpot találtak nála, minek beszerzéséről felvilágosítást adni nem tudott.

A *dési* törvényszék 7 hónapi fogházra ítélte minősített lopás miatt, s a kir. ítélőtábla mai napon megtartott felelővitelezési tárgyalásán nem fogadva el a vádlottnak azt a védekezését, hogy a láda felszakadva érkezett meg, az elsőfoku ítélet helyben hagyta.

Hétrendbeli lopás.

Golcea János, *Urszu* Sándor nevű sógorától ruhaneműeket lopott. A házkutatás alkalmával nem kevesebb mint nyolc rendbeli lopás derült ki rája.

A törvényszék a bűnhalmazat nagyságára tekintettel, *három évi fegyházra ítélte*, a mit a tábla az elsőfoku ítélet indokainál fogva helyben hagyott.

Főtárgyalás a törvényszéken.

A kir. törvényszék büntető tanácsa ma *Bodor László* kir. ítélőtáblai bíró elnöklése alatt ülést tartott.

Az ülésen több kisebb vétség került tárgyalás alá.

Szwarc Mórt *Bálint* József panasolta be, mert az a neki átadott 40 korona értékű zálogcéduláját elszikkasztotta.

A vádlott később megtérítette a panaszos kárát, s így ez nem kérte a megbüntetését s a törvényszék *Szöllősi* kir. alügyész vádbeszédének meghallgatása után hét napi fogházra ítélte.

Az ítélet jogerős.

Több kisebb lopási ügy letárgyalása után a törvényszéki tárgyalások jól ismert alakjára *Deák Péter* botházi görögkatholikus pap okirathamisítási ügyére került a sor.

Ez a pap típusa az elzúllott gonosztevőknek. Híveivel állandóan hadilábon áll s valóságos háboru folyik le közte és a falusi tanító között, ki a mai tárgyaláson is a koronatanu szerepét játszotta a pappal szemben.

Deák már egészen hozzászokott a törvényszéki tárgyalások menetéhez, s egészen gépiesen felel a feltett kérdésekre, mintegy hozzászokott a folytonos tagadásokhoz és hazug állításokhoz. Kerüli az ellenmondásokat, s görcsösen ragaszkodik hazugságaihoz. Ma két rendbeli okirathamisítás miatt vont a felelősségre a törvényszék.

Duka Alexandru nevére váltót hamisított, állítólag annak a meghatalmazásából. A meghatalmazásra *Serbán Szofron* és *Szelezsán Juon* neveit hamisította.

Erősen állította, hogy csak ellenségeskedés folytán tagadják le aláírásukat, de a próbairás bebizonyította, hogy az ő aláírása volt.

A törvényszék váltóhamisítás miatt hat hónapi fogházra ítélte el.

Ezután ismét egy okirathamisítási ügye került sorra.

Falujában ugyanis ideiglenes adószedő volt s mint ilyen, állítása szerint *Szarvadi János* ev. ref. egyházközségi gondnok felbujtására meghamisította az ev. ref. egyház adókönyvét.

Szöllősi alügyész vádbeszéde után a törvényszék közokirathamisítás miatt egy évi fogházra ítélte, ellenben *Szarvadi Jánost Fekete Károly* dr. sikerült védőbeszédének meghallgatása után felmentette a törvényszék.

A kincés- asszony bűnpöre.

Érdekes ügyben ítélkezett tegnap a nagyváradi kir. törvényszék.

Egy asszony állott a törvényszék előtt, kiről nem lehet eldönteni, hogy furfangos csaló-e vagy szerencsétlen asszony. *Osváth Péter* nének hívják ezt az asszonyt, mintegy ötven éves lehet.

Többeknek elmondta, hogy évekkel ezelőtt egy üstöt talált telve arannyal és ezüsttel s kérte őket, hogy keressenek olyan embert, a ki beváltaná régi kincseit.

Vállalkozó akadt is erre *Friedmann József* remeci szatócs személyében, ki fölkereste *Osváthné* mezőtelkesdi lakásán, s miután ez felmutatott neki néhány régi ezüst- és aranypénzt, s *Friedmann* meggyőződve ezek jóságáról, 300 korona előleget adott *Osváth* nének.

Majd azután különféle cimeken 2000 koronát csalt ki *Friedmann-*

tól, s ennek ellenében *Eötvös Károly* ügyvédi irodájában 201 drb ezüst tallért és 7 drb aranyat helyeztetett letétbe s egyszersmind megbizta *Eötvöst*, hogy perelje *Bajza* földbirtokost azért az ingatlan kiadásáért, melyet *Bajzától* vásárolt.

A főtárgyalás során előadta, hogy ezelőtt 18 évvel egy üst pénzt talált. Bejelentette a főszolgabírósnál, de miután semmi intézkedés nem történt, megvette *Bajza* birtokát egy tarisznya ezüstpénzért körülbelül 190 ezer korona értékben.

De még egy csomó aranya maradt, melyet miután *Bajza* az ingatlant kiadni nem akarta, értékesíteni akart.

Ekkor jött *Friedmann*, ki azt állította magáról, hogy oláh pap s átvette tőle a kilenc kiló aranyat, s 2600 koronát adott neki előlegképen.

Tagadja, hogy *Friedmann* megcsalta volna, sőt ellenkezőleg őt csalta meg *Friedmann*.

A törvényszék a vád és védelem meghallgatása után fölmentette az asszonyt, mert nem látta bebizonyítva a csalást s ha tényleg károsult is *Friedmann*, kárát gondatlansága által idézte elő.

Az ítélet ellen a vád képviselője felebbezett.

Főszerkesztő: *Várad Aurél* dr.

Felelős szerkesztő: *Perl Alfréd* dr.

Kiadó „Napló” hirlapkiadó-vállalat.

Benzinmotorok, gőzcséplőkészletek, aratógépek és egyéb mezőgazdasági gépek

legújabb szerkezetben

kaphatók

és legjobb kivitelben

a Magyar Királyi Államvasutak gépgyárának
vezérigénységénél

Budapest, V., Váci-körút 32. szám. ————— Képviselő: **WESSEL LEÓ** Kolozsvár.

Árjegyzéket és költségvetést kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár

Résztvénytársaság

KOLOZSVÁR, Mátyás király-tér 9. sz. I. em. (Báró Jósika-palota).

Elfogad betéteket a legelőnyösebb kamatozás mellett naptól-napig s azokat felmondás nélkül fizeti vissza s a betéti kamatadót is sajátjából fizeti.

Leszámitol váltókat előnyös kamattal mellett.

Kölcsönöket nyújt értékpapírokra és váltófedezet alapján, jelzálog kölcsönöket ad földbirtokra és házakra előnyös kamattal mellett.

Sorsjegyek, záloglevelek és egyéb értékpapírok beszerzését, valamint a sorsjegyek huzásainak nyilvántartását minden díj nélkül eszközözi.

Osztálysorsjegyek elárúsítási helye.

Az összes bank és takarékpénztári üzletre vonatkozó felvilágosítással szívesen szolgál

az igazgatóság.

Hivatalos órák: d. e. 9-től fél 1 óráig.

„Kristály”

gőzmosó intézet

Telefon 500. **KOLOZSVÁRT.** Telefon 500.

A modern technika legújabb vívmányának megfelelő felszereléssel, tisztán víz és szappannal mos, vasal női és férfi fehérneműeket gyorsan a leg szebb kivitelben és előnyös árban.

Elvállal vegyileg tisztítani uri és női ruhane műeket, selyem és szövet kelméket, kézímunkát, dísz darabokat stb. jutányos árákért.

Csipkefüggönyök 30 kr.-ért darabonként mosva és vasalva.

A ruhaneműek kívánatra díjmentesen elhozhatnak és viszont tiszta állapotban pontos időre hazaszállíttatnak. A n. é. közönség kényelmére a belvárosban

LASKAI FERENCZ ÉS FIA

ágyneműek üzletében — Telefon 405.

(Kossuth Lajos és Tivoli-utca sarok) felvételi telepet létesített, hol ruhaátvételeket eszközölnék.

A n. é. közönséget biztosítva kifogástalan munkáról és mindenben méltányos árákról, szíves figyel mébe ajánlja a belvárosi felvételi telepet és számos megbízatást kér a

„Kristály” gőzmosó intézet.

Fehérnemű mosva és mangolva 10 kr. kgrmonként.

Alapítva 1845. évben.

cs. és kir.
udvari
szállító.

Neumann M.

férfi- és fiu-ruhák áruháza

Mátyás király-
tér 14. szám. **KOLOZSVÁRT** Mátyás király-
tér 14. szám.

Az áruháznak osztályai:

I. Ruhák méret után	VI. Kész sport ruhák,
(turista, vadász, lo-
vagló, tennis, kerék-
pár stb.)
II. Kész férfi-ruhák	VII. Kész turista gal-
lérok
III. Kész fiu-ruhák	VIII. Liberia ruhák.
IV. Kész leány-ruhák	
V. Kész felöltők	

Csakis jó minőségű kelmékből, nagy választékban
olcsó, határozott árak.

Fiókraktárak Magyarország minden nagyobb városában.

Telefon-szám 431.

Ujhelyi M. és Társa

könyvnyomdája

KOLOZSVÁRT,

Jókai-utca 15. szám.

Elkészítetnek mindennemű nyom-
tatványok a legújabb és legdisze-
sebb kiállításban jutányos árákon

Vidéki megrendelések pontosan
teljesítetnek

Telefon szám 379.

A Z

„Erdélyi Általános

Takarék és Hitelszövetkezet”

KOLOZSVÁRT, Ferencz József-ut 2.

betétekért 5% kamatot fizet

s a további 1/2 %-ot kitevő betétkamatadót

is sajátjából fedezi.